

Bisdomdag – Route 4

Paters en zusters

30 augustus 2025

BISDOM ROERMOND

Route 4: Paters en zusters (3,4 km)

Religieuzen, mannelijke en vrouwelijke orden en congregaties, hebben altijd een grote rol gehad in de kerk en zeker ook in het beeld van de kerk naar buiten. In Limburg is om verschillende redenen de presentie van paters, broeders en zusters vaak zeer groot geweest. Elke stad kende wel een klooster en vaak meerdere. Zo ook Roermond. De aanwezigheid van religieuzen was zelfs beeldbepalend en heeft zijn invloed gehad op de ontwikkeling van de stad. In tegenstelling tot deze rijke geschiedenis is op dit moment geen enkele religieuze communiteit nog aanwezig in het centrum van de stad, maar zijn wel de sporen van dit rijke verleden tot op de dag van vandaag zichtbaar in het stratenplan en naamgevingen.

Start route

We starten de route bij de kathedraal. Dit is juist nooit een kloosterkerk geweest, maar vanaf haar begin parochiekerk en in 1661 verheven tot kathedraal. Loop nu eerst naar de Markt en verder links de Swalmerstraat in. Vervolgens neemt u de tweede straat rechts, de Lindanusstraat, genoemd naar de eerste bisschop van het bisdom Roermond. In deze straat stond de eerste kathedraal van het bisdom en het paleis van de bisschop.

Hiëronymusklooster

De straat heeft grote religieuze activiteit gekend. Rechts op Lindanusstraat nr.7-9 kijkt u naar een plek waar veel gebeurd is. In 1437 werd hier het Hiëronymus-klooster van de Reguliere

Augustijnen van de congregatie van Windesheim gebouwd. De eerste bisschop, Lindanus, nam hier in 1569 ook zijn intrek bij de oprichting van zijn bisdom. In 1610 werd het klooster afgebroken en in 1611 verrees er het college van de jezuïeten. Tot 1773 hebben zij een enorme bijdrage geleverd aan het onderwijs in de stad. In 1773 moesten zij vertrekken door de pauselijke bul die de opheffing van de orde beval. In de Oostenrijkse Nederlanden werd dit pauselijk besluit ook daadwerkelijk uitgevoerd. In latere tijden bleef het gebouw bestemd voor het onderwijs en werden er achtereenvolgens in gevestigd de Latijnse school, het bisschoppelijk college en de rijks-HBS.

H. Geestkathedraal

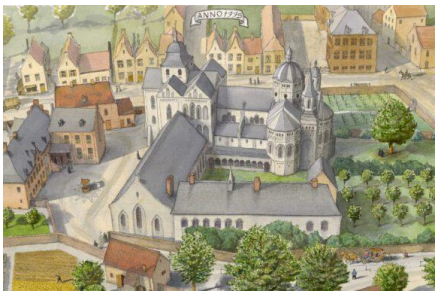
Aan de overkant van de straat lag overigens de middeleeuwse kerk van de heilige Geest, die in 1559 als kathedraal was aangewezen. Deze kerk is in het begin van de 19e eeuw afgebroken. In de etalage van het blauwe pand op de hoek ziet u nog een afbeelding van deze eerste kathedraal. Een stukje verder aan de linkerkant van de straat ziet u het voormalige bisschoppelijke paleis. Van 1666 tot 1792 was dit de woning van de bisschop van Roermond. In 1792 met de komst van de Fransen volgde snel een aantal andere bestemmingen en vanaf 1821 is het lange tijd rechtbank geweest. Aan het einde van de Pollartstraat slaat u rechts af.

Munsterabdij

U ziet al de Munsterkerk. Dit was oorspronkelijk een kloosterkerk, de Munsterabdij. Officieel werd het klooster van de heilige Maagd Maria gesticht in 1224, maar waarschijnlijk bestond het al sinds 1218 en in 1220 werd de kerk geconsacreerd. Graaf Gerard III van Gelre, de stichter van deze cisterciënzer vrouwenabdij, gaf met de bouw een enorme boost aan de stad. Roermond werd van

een eenvoudige handelsnederzetting de hoofdstad van opper-Gelre. De kerk moest tevens ook als grafkerk dienen voor de graaf en zijn vrouw Margaretha van Brabant en zo ziet u centraal voor het priesterkoor hun praalgraf. Het echtpaar was voor eeuwig voorzien van de gebeden door de zusters voor hun zielenrust. Voor eeuwig werd het echter helaas niet, want in 1797 bevalen de Fransen de zusters hun abdij te verlaten.

Tot dan was de kerk en het huidige Munsterplein het terrein van de abdij geweest met allerlei verschillende gebouwen. In de loop van de 19e eeuw onderging het gebied een metamorfose en ontstond het stadsplein/ Munsterplein. Ook de kerk kreeg een drastische opknapbeurt door de Roermond-se architect Pierre Cuypers. De buitenkant is tot op de dag van vandaag van zijn hand. De binnen-zijde draagt nog wel sporen van zijn renovaties, maar is in grote mate ook weer terug gerestau-reerd naar de oorspronkelijke staat. Nu is de Munsterkerk onderdeel van de Sint-Christoffel-parochie van Roermond.
Bezoek Munsterkerk

Vervolg route: Caroluskapel
Na het bezoek aan de Munsterkerk loopt u naar rechts, naar de achterkant van de kerk, de Leliestraat in. Bij de eerste kruising gaat u naar links. U loopt nu in de Dionysiusstraat. Langzaam komen we al in de stemming van het volgende kloosterbezoek. Dionysius was immers een beroemde kloosterling van de kartuis van Roermond. Deze mysticus leefde in het midden van de 15e eeuw en geldt als een van de grootste theologen van zijn tijd. Zijn schedel wordt bewaard in de Caroluskapel. De Dionysiusstraat wordt ondertussen Bethlehemstraat. De kartuis van Roermond heette immers het Bethlehemklooster. Op de hoek van de Bethlehemstraat en de

Swalmerstraat stond de Bethlehemkapel, die het begin van dit klooster in 1370 markeert. Werner van Swalmen had een pelgrimstocht naar het heilig land gemaakt en als een herinnering aan de geboortekerk in Bethlehem bouwde hij deze kapel. In 1376 kwamen de kartuizers zich naast de kapel vestigen en beloofden elke dag in de kapel te bidden. Na de Bethlehemstraat gaat u rechts de Swalmerstraat in en na enkele tientallen meter gaat u rechts onder de poort door naar de Caroluskapel.
Bezoek Caroluskapel

Kartuizers

De kantoren van het bisdom zijn gevestigd in het voormalig kartuizerklooster Bethlehem. Met name de kerk, de kapittelzaal, de refter en de kruisgang behoren tot het oorspronkelijke klooster. De kartuizers behoren tot de strengste ordes die er bestaan. Toch waren er heel wat kartuizen verspreid over middeleeuws Europa. De kartuis van Roermond heeft bestaan tot 1783. Op last van de Oostenrijkse Keizer Jozef II moesten contemplatieve kloosters hun huizen sluiten. Ze waren 'onnuttig' en namen economische ruimte in beslag. De vrijgevallen gebouwen werden nu ingenomen door norbertinessen uit het adellijke stift Sint Gerlach uit Houthem. Zij verbleven hier van 1786 tot 1797. Hun korte verblijf werd beëindigd door de Fransen die alle kloosters ophieven. In 1841 maakte Mgr. Paredis van deze gebouwen zijn grootseminarie voor het nieuwe bisdom. Daarvoor heeft hij vele delen van het oude klooster laten verbouwen.

Martelaren van Roermond

Eén bijzondere gebeurtenis moeten wij nog vermelden op deze plek. Op 23 juli 1572 werd het klooster van de kartuizers wereldnieuws. Willem van Oranje had de stad Roermond ingenomen en zijn troepen plunderden de

stad. Vooral kerkelijke (katholieke) bezittingen moesten het ontgelden. Soldaten drongen die dag het klooster binnen en hebben de monniken die ze tegenkwamen mishandeld en vermoord. Slechts een enkeling overleefde de slachting. Twaalf kartuizers vonden de dood en tevens de secretaris van de bisschop die in het klooster zijn toevlucht had gezocht. In de kapel worden de beenderen van de martelaren bewaard.

Vervolg Route: ursulinen

Na het bezoek hier gaat u terug naar de Swalmerstraat en slaat rechtsaf. Recht voor u ziet u al het voormalige ursulinenklooster. In 1646 kwamen zij naar Roermond en mochten zich hier vestigen op voorwaarde dat zij gratis onderwijs zouden aanbieden aan arme meisjes. Na de stadsbrand van 1665 moesten de zusters wel weer een nieuw klooster bouwen, hetgeen u nu ziet. Als u even rond het gebouw loopt, rechts over de parkeerplaats en dan links, ziet u ook nog de oude Ursulinenkapel uit 1696. De barokke kloosterkerk staat er helaas niet meer.

Uiteindelijk moesten de ursulinen in 1796 de stad verlaten op bevel van de Franse overheid. De bezittingen werden geseculariseerd en sindsdien hebben de gebouwen wisselende niet-religieuze bestemmingen gehad. We vervolgen de Steegstraat en gaan de eerste straat rechts, Voogdijstraat.
Op de hoek van de Voogdijstraat-Godsweerderstraat ziet u in de gevel van het appartementen-complex een groot Sint Ursulabeeld.

In 1852 kwamen de ursulinen terug naar Roermond en vestigden zich nu in de Voogdijstraat. Opnieuw wijdden zij hun apostolische werk aan het onderwijs van meisjes en stichtten verschillende scholen. Uiteindelijk verhuisde de school in 1980 naar Horn. Alleen de

Ursulakapel iets verderop in de straat herinnert nog aan het klooster. De kapel is in gebruik voor uiteenlopende activiteiten en de plek van bijeenkomst voor de vieringen van de oecumenische basisgemeenschap Jonge Kerk.

Dominicanessen

We lopen de voogdijstraat uit en slaan links af, de Dionysiusstraat in. Deze wordt de Veldstraat. Aan het einde van de Veldstraat aan de rechterkant ziet u een opvallend wit gebouw. In 1530 kwamen hier zusters volgens de regel van Sint-Domincus wonen. Zij woonden eerder in Buitenop, buiten de stadsomwalling tegenover de kathedraal, maar vanwege de vele overstromingen wilden zij een klooster in de stad. In 1599 verhuisden zij echter weer naar het vrijgekomen klooster van de begarden. Het klooster aan de Veldstraat werd het seminarie voor het bisdom Roermond.

Kruisheren

Aan het einde van de straat zijn we aangekomen bij het Stationsplein. We gaan meteen linksaf, langs de cafeetjes, steken de straat over, de Kruisherenstraat in. Inderdaad stond hier een kruisherenklooster, maar hiervan is niets anders overgebleven dan de naamgeving van de straat en het appartementencomplex. In 1422 kwam deze kloosterorde naar Roermond en in 1783 door het bevel van de Oostenrijkse keizer moesten zij vertrekken.

Begardenklooster

U vervolgt uw weg naar rechts, de Joep Nicholasstraat. Dit wordt vanzelf de Kloosterwandstraat en daarna het Kloosterwandplein. Steek het plein over en de straat is weer de Kloosterwandstraat. Bij de kruising gaat u rechtdoor, de Bakkerstraat. Op het einde links ziet u nog resten van het Begardenklooster. U kunt de poort binnengaan en vanaf het hek een blik werpen op de oude kerk van het klooster. Begarden waren de mannelijke variant van

de bekendere vrouwelijke versie: begijnen. Zij volgden als derde ordeleden de regel van Sint-Franciscus. Van 1346 tot 1599 verbleven zij hier. Daarna werd het klooster bewoond door de tertiarissen van Sint-Dominicus. Zij bleven tot 1783.

Minderbroeders

Na de Bakkerstraat gaat u naar rechts en meteen naar links. U loopt nu langs de kerk van de Minderbroeders. Zij stichten hun klooster hier al in 1307 en met slechts een korte onderbreking na 1572 (ook zij ontsnapten niet aan de hand van de troepen van Willem van Oranje) bleven zij tot aan de Franse tijd 1797. De huidige kerk die u ziet dateert van rond het jaar 1500. In 1820 gingen de protestanten de kerk gebruiken. Het klooster ernaast werd afgebroken. We gaan deze kerk binnen.

Bezoek Minderbroeders

Vervolg route

Wanneer u de kerk verlaat, gaat u allereerst terug, dus links, links de Peregrinus Vogelstraat in en weer links de Minderbroedersstraat. Dit wordt even verderop de Neerstraat. Op de plek van de voormalige bisdomkantoren nrs. 49-59 stond in vroeger dagen een clarissenklooster. In 1614 werd vanuit Brussel een communiteit gesticht in Roermond. Dit klooster behoorde tot de hervoming van Coleta. In 1665 verwoestte de stadsbrand de gebouwen, maar alles werd herbouwd. Uiteindelijk werd dit klooster in 1784 door Jozef II opgeheven. In de eerste helft van de 19e eeuw werd alles afgebroken.

Zusters van Arme Kind Jezus

Een eindje verder valt het statige herenhuis op (nr.33). Dit 'huis met de stenen trappen' werd vlak na de stadsbrand van 1665 gebouwd. In 1875 trokken de zusters van het Arme Kind Jezus (van Clara Fey) hier in, omdat zij Duitsland ontvlucht waren van-

wege de Kulturkampf. In Roermond hielden zij zich bezig met de opvang van wezen. In 1994 hebben zij het klooster gesloten.
We vervolgen de Neerstraat en blijven alsmaar rechtdoor lopen. Op het einde van de straat bent u weer bij de kathedraal aangekomen.

Dit was een selectie van de meest belangrijke kloosters in de geschiedenis van Roermond. Het waren er nog verscheidene meer en natuurlijk waren er ook kloosters en religieuze communiteiten buiten de grenzen van de oude stad: redemptoristen, karmelitessen, camelianen, zusters van Don Bosco, zusters van de goddelijke Voorzienigheid, begijnen, kanunnikessen…
Bezoek kathedraal